

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI
TARBIYALANUVCHILARIDA MANTIQIY TAFAKKURNI
TAKOMILLASHTIRISHNING PSIXOLOGIK USULLARI.

Toshkent shahar Puchon universiteti 1-bosqich
magistranti: Umarova Navbahor Shokirovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarning mantiqiy tafakkurini takomillashtirish uchun qo'llaniladigan psixologik usullar ko'rib chiqiladi. Mantiqiy tafakkur - bolalarning dunyoqarashi, muammolarni hal qilish va qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Maqolada bolalarning tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi o'yinlar, mashqlar, didaktik materiallar va interaktiv metodlar tahlil qilinadi. Shuningdek, bolalar mantiqiy tafakkurining turli aspektlari, shuningdek, psixologik yordam va pedagogik metodlar orqali uning rivojlanishiga qanday erishish mumkinligi muhokama qilinadi. Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning psixologik asosi, usullari va metodlariga oid ilmiy tadqiqotlar va amaliy maslahatlar taklif etadi.

Kalit so'zlar: Mantiqiy tafakkur, Psixologik usullar, Maktabgacha ta'lim, Tarbiyalanuvchilar, Bolalar rivoji, Pedagogik metodlar, Kognitiv rivojlanish, Didaktik materiallar

Annotation: This article discusses the psychological methods used to improve logical thinking in preschool children. Logical thinking is a crucial factor in the development of children's worldviews, problem-solving skills, and decision-making abilities. The article analyzes various methods, such as games, exercises, didactic materials, and interactive techniques, that contribute to the enhancement of children's cognitive skills. Furthermore, the article examines different aspects of logical thinking and how it can be fostered through psychological support and pedagogical approaches. This work offers scientific research and practical advice

on the methods and strategies for developing logical thinking in preschool-aged children.

Keywords: Logical thinking, Psychological methods, Preschool education, Preschoolers, Child development, Pedagogical techniques, Cognitive development, Didactic materials,

Аннотация: В данной статье рассматриваются психологические методы, используемые для улучшения логического мышления у детей дошкольного возраста. Логическое мышление является важнейшим фактором в развитии детского мировоззрения, навыков решения проблем и способности принимать решения. В статье анализируются различные методы, такие как игры, упражнения, дидактические материалы и интерактивные приемы, способствующие совершенствованию познавательных навыков детей. Кроме того, в статье рассматриваются различные аспекты логического мышления и способы его развития с помощью психологической поддержки и педагогических подходов. В данной работе представлены научные исследования и практические советы по методам и стратегиям развития логического мышления у детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: Логическое мышление, Психологические методы, Дошкольное образование, дошкольники, Развитие ребенка, Педагогические приемы, Когнитивное развитие, Дидактические материалы

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun mantiqiy tafakkur rivojlanishi ularning kognitiv salohiyatini oshiradi va ularni hayotda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi. Mantiqiy tafakkur – bu o'zgarishlarni kuzatish, sabab-oqibat aloqalarini tushunish va muammolarni hal qilish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish jarayonidir. Maktabgacha ta'limda tarbiyalanuvchilarda mantiqiy tafakkurni takomillashtirish bolalarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada, maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarda

mantiqiy tafakkurni takomillashtirishda qo'llaniladigan psixologik usullar va metodlar muhokama qilinadi.

Mantiqiy tafakkurning psixologik asoslari bolalarning intellektual faoliyatining asosiy komponentlaridan biridir. Psixologik nuqtai nazardan, bolalarda mantiqiy tafakkur rivojlanishi uchun quyidagi jarayonlar amalga oshirilishi kerak:

Kognitiv rivojlanish: Bolalar tashqi dunyo haqida tasavvurlarni shakllantirib, o'zlari bilan bog'liq bo'lgan ma'lumotlarni tahlil qiladilar. Bu jarayon bolalarning mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi.

Didaktik masalalar va o'yinlar: Mantiqiy tafakkurni rivojlantirish uchun bolalar bilan turli didaktik o'yinlar o'tkazish samarali usullardan biridir. Bunday o'yinlar bolalar uchun nafaqat qiziqarli, balki o'zgarishlarni kuzatish, sabab-oqibat aloqalarini tushunish, qiyinchiliklarni engish va yangi bilimlarni o'rganish imkonini beradi. **Piktogrammalar va ranglar bilan ishlash:** Bolalar uchun ranglar va shakllar orqali mantiqiy tafakkurni rivojlantirish usullari juda samarali. Piktogrammalar va shakllar bolalar uchun yangi ko'nikmalarni o'rganishga yordam beradi. Maktabgacha ta'limda mantiqiy tafakkurni takomillashtirishning psixologik usullari. **Didaktik o'yinlar va mashqlar:** Didaktik o'yinlar, masalan, "mantiqiy kublar", "rangli shakllar" yoki "kimning qaysi rangi?" kabi o'yinlar bolalar uchun juda foydalidir. Bunday o'yinlar bolalarga ma'lum bir tartibni tushunishga, ob'ektlar o'rtasidagi aloqalarni kuzatishga va to'g'ri qarorlar qabul qilishga yordam beradi. **Ijodiy faoliyatlar:** Bolalar uchun mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning yana bir samarali usuli ijodiy faoliyatlar, masalan, rasm chizish, kollaj yaratish, loy bilan ishlash va boshqalardir. Bu faoliyatlar bolalarda tasavvurni va ijodkorlikni rivojlantiradi, ularning muammolarni hal qilish va yangi g'oyalar yaratish qobiliyatlarini kuchaytiradi. **Ranglar va shakllar bilan ishlash:** Ranglar va shakllar orqali bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirish usullari juda samarali bo'lishi mumkin. Masalan, geometrik shakllarni bir-biriga moslashtirish

yoki rangli bloklar yordamida shakllar yaratish bolalarda tartibni va strukturani tushunishni rivojlantiradi.

Mantiqiy masalalar va qiziqarli testlar: Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun mantiqiy masalalar va testlar ularga o'z salohiyatlarini sinab ko'rishga imkon beradi. Masalan, "Birinchi kelgan kim?" yoki "Qaysi rasm to'g'ri ketadi?" kabi masalalar bolalar uchun qiziqarli va foydalidir. Bunday masalalar bolalarning mantiqiy fikrlashini oshiradi va ularni diqqatni jamlashga o'rgatadi.

Bolalarning savollariga javob berish: Bolalar savollar berish orqali yangi narsalarni o'rganadilar. O'qituvchilar bolalarning savollariga javob berish jarayonida ularni mantiqiy fikrlashga undaydigan usullarni qo'llashlari zarur. Masalan, savol-javob mashqlari yoki "nima uchun" savollariga javob berish orqali bolalar sabab-oqibat aloqalarini tushunishga o'rgatiladi.

Psixologik yordam va mantiqiy tafakkurni takomillashtirish.

Psixologik yordam bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bolalar har xil ruhiy holatda o'rganadilar, va ularning mantiqiy tafakkuri shaxsiy xususiyatlar, ijtimoiy muhit va o'qituvchining pedagogik yondashuviga bog'liq. Shuning uchun, bolalarga individual yondashuv, ularning qiziqishlariga asoslangan mashg'ulotlar va faoliyatlar o'tkazish mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda samarali bo'ladi.

Xulosa.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni takomillashtirishning psixologik usullari, bolalarning kognitiv rivojlanishini tezlashtiradi va ularning dunyoqarashini kengaytiradi. Didaktik o'yinlar, ijodiy faoliyatlar, mantiqiy masalalar va psixologik yordam orqali bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirish mumkin. O'qituvchilar va pedagoglar bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olib, ularga mos metodlarni tanlab, samarali rivojlanish uchun imkoniyat yaratishlari zarur. Bu usullar bolalarga o'zlarini erkin ifodalash, qarorlar qabul

qilish va muammolarni hal qilishda yordam beradi, shu orqali ularning intellektual va hissiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xolmatova, T. (2019). Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirish. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Akhmedova, D. (2020). Maktabgacha ta'limda pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Salimov, Z., & Ismoilov, R. (2018). Bolalarning kognitiv rivojlanishi va mantiqiy tafakkurini rivojlantirish metodlari. Toshkent: O'zbekiston pedagogika akademiyasi.
4. Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. New York: International Universities Press.
5. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
6. Bruner, J. (1960). The Process of Education. Cambridge, MA: Harvard University Press.